แนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

School Administration Approaches for Promoting Teachers' Digital Skills in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit

สรายุทธ์ เศรษฐขจร[1]
Sarayuth Sethakhajorn[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของทักษะดิจิทัลจากนักวิชาการ จำนวน 10 คน เป็นกรอบการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 326 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีคัดเลือกแบบชั้นภูมิ และสุ่มแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; PNI modified)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การนิเทศติดตามพร้อมยกย่องครูต้นแบบ และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในองค์กร

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมทักษะดิจิทัล, สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

[1]คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Email: yut1497@hotmail.com

Abstract

The objective of this research is to (1) study the current and desirable states affecting the priority needs for teachers' digital skills, and (2) to develop school administration approaches for promoting teachers' digital skills in schools under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit. The research design is quantitative research, using the synthesized digital skill components from 10 scholars as the research framework. The sample group consists of teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit, amounting to 326 individuals, selected through stratified random sampling based on the Krejcie and Morgan table. Data were analyzed using basic statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Inferential statistics used to test the research hypotheses involved the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) analysis.

The research findings revealed that: 1) teachers' current digital skills were rated at a high level overall, while the desirable conditions were rated at the highest level; and 2) school administration guidelines for promoting teachers' digital media creation and utilization skills comprised practical training, policy and educational quality development planning, digital infrastructure and resource support, establishment of Professional Learning Communities (PLC), supervisory monitoring with recognition of model teachers, and fostering a digital culture within the organization.

Keywords: School Administration Approaches, Promoting Digital Skills, Current and Desirable States

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570 ที่เน้นการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการศึกษาไทย ที่มุ่งพัฒนาครูให้เป็นบุคลากรที่สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อบริบทของโลกยุคใหม่ ซึ่งเต็มไปด้วยเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว สมรรถนะดิจิทัลไม่ได้จำกัดเพียงการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ แต่ยังรวมถึงการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การประเมินแหล่งข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างนวัตกรรมในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ สมรรถนะดิจิทัลของครูยังเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะเมื่อครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดทำสื่อที่มีประสิทธิภาพ การประเมินผลผ่านระบบออนไลน์ และการสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างราบรื่น ย่อมช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเท่าเทียมทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565 : 14-24)

ในระดับเขตพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ได้กำหนดนโยบาย จุดเน้น และได้ขับเคลื่อนกลยุทธ์การจัดการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพครู ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พ.ศ.2566-2570 ในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ตามประกาศนโยบายและจุดเน้น ปีงบประมาณ พ.ศ.2568-2569 ที่จะพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับทักษะการรู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และสมรรถนะครูในทุกด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2568 : 1-4) ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ถือเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความสำคัญในภูมิภาคเหนือตอนล่าง ครอบคลุมโรงเรียนมัธยมศึกษาหลากหลายขนาด ทั้งในเขตเมืองและชนบท ซึ่งมีบริบทแตกต่างกันอย่างชัดเจน ทั้งด้านทรัพยากรทางการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยี และความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในเขตเมืองบางแห่งมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้มากกว่า ขณะที่โรงเรียนในชนบทหรือโรงเรียนขนาดเล็กยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการอบรมพัฒนาทักษะครูอย่างต่อเนื่อง ความแตกต่างดังกล่าว ทำให้การบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่ต้องเผชิญความท้าทายในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่ได้รับนโยบายเร่งรัดจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพครูด้านทักษะดิจิทัล เพื่อให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในบริบทท้องถิ่นและสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากบริบทดังกล่าวนี้ ครูในยุคดิจิทัล จึงต้องมีทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการเรียนรู้มีประเด็นการเรียนรู้ มีทักษะในการตั้งคำถามในการเรียนรู้ สามารถหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลได้ โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาครูให้มีทักษะดิจิทัลที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมให้ครูเรียนรู้ในสิ่งที่อยากรู้ได้ทั่วโลกด้วยตนเอง สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ นำข้อมูลไปบูรณาการจนเกิดปัญญา (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565 : 40-43)

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของครูในระดับชาติและเขตพื้นที่การศึกษา แต่ยังคงพบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูในหลายประการ ในทางปฏิบัติครูหลายคนยังเผชิญกับปัญหาสำคัญ เช่น ความรู้และทักษะดิจิทัลไม่เพียงพอ ระบบอบรมไม่ต่อเนื่อง อุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานยังขาดแคลน รวมถึงเวลาที่จำกัดในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชนบทหรือโรงเรียนขนาดเล็ก (อธิพัฒน์ บุญโม และกมลชนก แสนเมือง, 2567 : 213-214) นอกจากนี้ ครูที่มีอายุมากกว่าหรือมีทักษะด้านเทคโนโลยีน้อย มักต้องการเวลาและการสนับสนุนหรือพัฒนาเพิ่มเติมจากผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สามารถสร้างสื่อออนไลน์หรือบูรณาการเทคโนโลยีเข้าในการเรียนการสอน (เฉลิมทรัพย์ กรัณย์จักรวุฒิ และ ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์, 2567 : 84) สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูอย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ และบริบทท้องถิ่น เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนา

วิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้า รวมถึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้สนับสนุนการดำเนินงานด้านที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งประกอบการตัดสินใจทางการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ขอบเขตของการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ในระยะแรก ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สำหรับทักษะดิจิทัลของครู มาวิเคราะห์ค่าดัชนีการจัดลำดับความต้องการจำเป็น เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในระยะต่อไป มีขอบเขตเนื้อหา คือ ทักษะดิจิทัลของครูที่ได้จากการศึกษาแนวคิดจาก ศิริพร กวินทิพย์ (2563 : 78-89), นรีกานต์ ทำมาน (2564 : 5),นิศารัตน์ ชื่นใจ (2564 : 192-193), กรณัฏฐ์ ฐิตากรพงศ์สถิต และคณะ (2565 : 193), วราพินทร์ ชาววิวัฒน์ (2565 : 6-7), นุสบา เหง่าศรี (2566 : 6-8), ปนัดดา อภิชาสิริกุล และคณะ (2567 : 52), วิณัฐธพัชร์ โพธิ์เพชร (2567 : 122), พงษ์สยาม มาสุข (2567 : 68-75), และ Hong Lei & Zhanhao Jiang (2025 : 3-4) โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของทักษะดิจิทัล แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านทักษะพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล 2) ด้านทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ตและเครือข่าย 3) ด้านทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 4) ด้านทักษะการทำงานร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ 5) ด้านทักษะความปลอดภัยและจริยธรรมดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 2,112 คน (ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์, 2568) โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 326 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970) และใช้วิธีคัดเลือกแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม และได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ให้มีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC: Index of Item objective Congruence) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.869 2) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มาจัดลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แล้วเลือกทักษะดิจิทัล ด้านที่มีค่า PNI modified สูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม PNI modified มากำหนดเป็นด้านที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการร่างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนว

ทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานีเพื่อนำไปขอเก็บรวบรวมข้อมูล นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อพิจารณาอนุญาต ผู้ศึกษาไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองดำเนินการประมวลผลและนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) และสถิติเชิงอนุมานเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; PNI modified)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับทักษะดิจิทัลของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครูที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน สามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู พบว่า ด้านทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีแนวทางการบริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู คือ 1) ส่งเสริมการอบรมพัฒนาครูเน้นอบรม ลงมือทำจริง ทั้งด้านการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ 2) กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของครู 3) สนับสนุนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อของครู โดยการจัดกิจกรรมแข่งขันหรือนำเสนอสื่อการสอน พร้อมให้รางวัลและยกย่องครูต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและขวัญกำลังใจให้กับครู 6) สร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในองค์กร ให้มีบรรยากาศและค่านิยมของการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ส่งผลต่อลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของทักษะดิจิทัลของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับทักษะดิจิทัลของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับที่ดี และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับทักษะดิจิทัลของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากทักษะดิจิทัลเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ที่ต้องเผชิญกับข้อมูลและข่าวสารที่

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทักษะที่จำเป็นในบริบทนี้ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การค้นหาและใช้ข้อมูล การถ่ายทอดความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต การสื่อสารและทำงานร่วมกัน การสร้างนวัตกรรม รวมทั้งความสามารถในการยืนยันตัวตนและดูแลความปลอดภัยของตนเอง ทักษะเหล่านี้ช่วยสร้างพลเมืองดิจิทัลที่มีความรู้ ความสามารถ ทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพินทร์ ชาววิวัฒน์ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการใช้งานอินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมาก และทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือทักษะการใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุสบา เหง่าศรี (2566) ได้ศึกษาระดับความสามารถด้านดิจิทัลของครู และศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านดิจิทัลของครู โดยทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กรอบธรรมาภิบาล และหลักปฏิบัติที่ดีด้านดิจิทัล ด้านการรู้เท่าทันสื่อ ด้านการสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านการบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาองค์กร ด้านการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลหรือแอปพลิเคชัน และด้านการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครูที่แตกต่างกันในแต่ละด้าน สามารถสังเคราะห์เป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู พบว่า ด้านทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครู คือ 1) ส่งเสริมการอบรมพัฒนาครูเน้นอบรม ลงมือทำจริง ทั้งด้านการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อจัดการเรียนรู้ 2) กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของครู 3) สนับสนุนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสื่อดิจิทัลที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อของครู โดยการจัดกิจกรรมแข่งขันหรือนำเสนอสื่อการสอน พร้อมให้รางวัลและยกย่องครูต้นแบบเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและขวัญกำลังใจให้กับครู 6) สร้างวัฒนธรรมดิจิทัลในองค์กร ให้มีบรรยากาศและค่านิยมของการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การที่สถานศึกษากำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการทำงาน จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการนิเทศติดตามที่มีระบบการเสริมแรงด้วยรางวัลและยกย่องครูต้นแบบ ไม่เพียงแต่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางทักษะของครูที่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน แต่ยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลและขวัญกำลังใจที่ยั่งยืน ทำให้ครูเกิดแรงบันดาลใจในการเปลี่ยนผ่านบทบาทสู่การเป็นผู้สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ พันธุ์ศิริ (2563 : 101) พบว่า ในยุคดิจิทัล การพัฒนาทักษะของ

ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและตอบโจทย์ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” โดยต้องส่งเสริม สนับสนุน และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพครูในด้านดิจิทัลการส่งเสริมครูให้มีทักษะดิจิทัล เช่น การใช้โปรแกรมจัดการเรียนรู้ การออกแบบสื่อออนไลน์ และการวัดผลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา โดยต้องสนับสนุนผ่านกิจกรรมอบรม การนิเทศ และการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวุฒิ อรชุน และคณะ (2567 : 198-199) พบว่า แนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ การวางแผนและกำหนดแนวทาง โดยมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการประเมินสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยี ด้านการดำเนินงานผ่านการจัดโครงการพัฒนาครู พร้อมกับการจัดสรรงบประมาณและหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน รวมถึงการดูแล ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง และสุดท้าย ด้านการวัดผลและประเมินผลทั้งสมรรถนะครูและสื่อเทคโนโลยี พร้อมกับการจัดทำโครงการพัฒนาสื่อเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันสำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านทักษะการทำงานร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีแนวทางให้ครูได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เครื่องมือดิจิทัลสำหรับการทำงานร่วมกัน หรือมีแพลตฟอร์ม เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล วางแผนการสอน และดำเนินกิจกรรมร่วมกับเพื่อนครูและนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อฝึกการใช้เทคโนโลยีร่วมกันในการทำงานจริง และสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบดิจิทัลที่เน้นการสื่อสาร การร่วมมือ และการแบ่งปันความรู้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์สำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรมีแนวทางส่งเสริมและต่อยอดศักยภาพของครูในการพัฒนาสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับหลักสูตร โดยจัดให้มีการอบรมเชิงลึกเกี่ยวกับการออกแบบสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และผลงานสื่อดิจิทัลระหว่างครู ผ่านระบบออนไลน์หรือชุมชนวิชาชีพ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

1.3 ความต้องการจำเป็นสำหรับทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่ต้องส่งเสริมและพัฒนา คือ ด้านทักษะการสร้างและใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ด้านทักษะการทำงานร่วมกันผ่านระบบออนไลน์ และด้านทักษะความปลอดภัยและจริยธรรมดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสนใจ สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านทักษะดิจิทัลของครูอันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มุ่งสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในทักษะดิจิทัลของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแต่ละขนาดที่มีความแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

กรณัฏฐ์ ฐิตากรพงศ์สถิต, สุวิมล ว่องวาณิช, และ สุพรรณี เอี่ยมโสภณา. (2565). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการครุศาสตร์*, 3(2), 193-205.

เฉลิมทรัพย์ กรัณย์จักรวุฒิ และ ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์. (2567). แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา*, 5(1), 80-95.

ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 6(2), 38-50.

ธัญญรัตน์ พันธุ์ศิริ. (2563). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์].

นรีกานต์ ทำมาน. (2564). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

นุสบา เหง่าศรี. (2566). *สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*. [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

ปนัดดา อภิชาสิริกุล, จรุณี เก้าเอี้ยน, และ พงศ์เทพ จิระโร. (2567). แนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครูเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษา*, 6(1), 50-65.

พงษ์สยาม มาสุข. (2567). *การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยนเรศวร].

วรวุฒิ อรชุน, และคณะ. (2567). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู. *วารสารวิชาการทางการศึกษา*, 15(2), 190-205.

วราพินทร์ ชาววิวัฒน์. (2565). *ทักษะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

วิณัฐธพัชร์ โพธิ์เพชร. (2567). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์].

ศิริพร กวินทิพย์. (2563). *ทักษะดิจิทัลของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2568). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568*. พิษณุโลก: ผู้แต่ง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย "1 เขตพื้นที่การศึกษา 1 โรงเรียนคุณภาพ"*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อธิพัฒน์ บุญโม และ กมลชนก แสนเมือง. (2567). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครู. *วารสารวิชาการศึกษาและนวัตกรรม*, 4(2), 210-225.

Hong, L., & Jiang, Z. (2025). *Digital transformation in education: Strategic approaches for teacher professional development*. International Journal of Educational Technology, 12(1), 1-15.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.